

TST:n haastattelu julkaistu 13/10 -31 Suomen Sosialidemokraa-
tissa ja Kansan Lehdessä.

Kansan Lehden selostus.

INFLATION VAIKUTUKSET: omistajat ja velalliset hyötyvät, palkanauttijat ja tallettajat menettävät.

Tuomari Väinö Tanner selostaa tilannetta ja kehoittaa rauhallisuuteen.

Suomen Pankin kauaskantoisen ratkaisun johdosta on TST kääntynyt tuomari Väinö Tannerin puoleen pyytäen häntä lausumaan ajatuksensa sen merkityksestä. Toveri Tanner antoi käytettäväksi seuraavan lausunnon:

Englannin, Ruotsin ym. maiden luopuminen kultakannasta on saattanut meilläkin mielet levottomiksi. Eri tahoilla on voinut havaita keinottelun halua. Tämä on ilmennyt varsinkin siinä, että ulkomaista valuuttaa on ostettu enemmän kuin normaalisissa oloissa. Monet ovat halunneet muuttaa Suomen markat dollareiksi tai muiksi vakaa miksi katsomikseen rahalaaduiksi. Toiset ovat halunneet käyttää tilannetta hyväkseen maksaa ulkomaisia lainoja nyt, kun siitä on ollut etua eräiden kurssien alhaisuuden vuoksi. Toiselta puolen on voitu havaita, että erinäiset vientiliikkeet ovat myyneet saamaansa ulkomaiset valuutat yksityisessä kaupassa tarjoamatta sitä Suomen Pankkiin, jonka käsiin valuuttakauppa pitäisi olla keskitettynä. Tällöin ovat ne voineet saada valuutas-
taan korkeampia kursseja kuin mitä Suomen Pankki on tarjonnut. Tämän kaiken johdosta on Suomen Pankin valuuttavarasto sulanut kuin jää keväisessä auringossa. Vielä jokunen kuukausi takaperin oli pankin valuuttavarasto n. 800 milj. mk. Tätä nykyä se on enää vajaa 300 milj. mk. Suomen Pankki on puolestaan kaikkia keinoja käyttäen taistellut tätä kehitystä vastaan. Diskonttokorko koroitettiin. Säästävällisesti on käytetty ihmisten valuuttatarpei-

ta. Siitä huolimatta tilanne muddostui kestäättömäksi ja pankkivaltuusmiehet lopulta ovat katsoneet pakoitetuksi ottamaan ratkaisevan askeleen. Tämä on tapahtunut pankkivaltuusmiesten omalla vastuulla. Tarpeelliseen lainmuutokseen pyydetään eduskunnan suostumusta ensi tilassa. Pankkivaltuusmiesten päätöksellä on Suomen markka toistaiseksi irroitettu kullasta. Se voi merkitä samaa kuin jos laiva pääsee irti ankkurista ja se lähtee ajelehtimaan omia teitään. Toivottavasti laivan päällystö kuitenkin päättävästi pitää huolta siitä, että kompassia ei menetetä ja että peränpito on vakavissa käsissä. Suomen Pankin on edelleenkin asetettava järkähtämättömäksi päämääräkseen huolehtia siitä, ettei Suomen markka pääse menettämään arvoansa ja ajautumaan rannatomille ulapoille. Ns. pulamiesten ohjelmaa ei siis tämänkään jälkeen ole päästettävä toteutumaan. Hehän ovat vaatineet luoton runsasta lisäämistä ja setelistön suurempaa liikkeelle päästämistä, mikä merkitsisi tahallista rahanarvon huonontamista eli inflatiota. Inflation vaikutuksista meillä taasen on riittävät kokemukset sodanjälkeiseltä ajalta, jolloin Suomen markka putosi kymmenenteen osaan entisestään.

Nyt on tärkeänä tehtävänä pitää huolta siitä, että tammöiseen varsinaiseen inflatioon ei jouduta. Pientä rahan arvon alenemista ei kuitenkaan enää tämän jälkeen voida estää, vaan tulee markka hakeutumaan osapuilleen samaan arvoon, mikä sillä oli pari vuotta takaperin ja maamme rajojen ulkopuolella markkaa kohtaan heräävä epäluottamus tulee vetämään markkamme arvoa saman verran alaspäin. Mutta toiselta puolen ei kullasta irroittuminen tule helpottamaan rahallista tilannetta, ellei Suomen Pankki ainakin väliaikaisesti koroita ulkomaisten valuuttojen kurssveja ja saa siten ihmisiä vähemmän halukkaiksi niitä ostamaan. Dollarin hinta onkin eilen noussut 40:stä 50:een markkaan, mikä merkitsee

20 p:n alennusta markan arvossa. Englannin puntaa on myyty hintaan 196, sensijaan, että se ennen punnan arvon romahtamista oli 193. Jos näitä kursseja voi pitää oireellisina, joutuisi meidän markkamme kulkemaan jokseenkin Englannin punnan vanavedessä ja seuraamaan sen arvoa. Lähinnä seuraavina päivinä tulee markka nähtävästi olemaan sangen levoton ja sen vakaampi arvo tulee löytymään vasta jonkin päivän kuluttua senjälkeen kuin ensimmäinen levottomuus on häipynyt.

Mitä otetusta askeleesta tulee olemaan seurauksena?

Tämä kysymys askarruttaa tietenkin jokaisen mieltä. Seuraako parempia ja onnellisempia aikoja maamme taloudellisessa elämässä? Tuleeko elinkeinoelämä kukoistamaan? Poistuuko työttömyys ja saavatko suuret joukot niinollen työtä?

Asiaa arvosteltaessa on erotettava kaksi kysymystä, joista toinen koskee kultakannasta luopumista ja toinen markan vastaista arvoa. Niillä ei nim. välttämättä tarvitse olla yhteyttä keskenään. Edellinen asia on pankkivaltuusmiesten eilisellä päätöksellä ratkaistu. Suomen markan lopullisen arvon tulemme vasta jonkin ajan kuluttua näkemään. Englannin punta on tähän mennessä alentunut n. 20 %:lla. Jos Suomen markka lopullisesti vakiutuu osapuilleen samaan kohtaan, merkitsee tämä meillä n. 20 %:n suurista rahan arvon alentumisesta eli inflatiota. Inflation seuraukset tulevat olemaan samat kuin kaikkina aikoina. Siitä tulevat hyötymään reaaliomaisuuden omistajat, kiinteistöjen ja tavaravarastojen pysyvässä arvossa säilyvien arvojen omistajat. Velalliset tulevat hyötymään sen kautta, että heidän velkansa kutistuvat. Tuotantolaitokset hyötävät tavallisesti myöskin sen kautta, että kustannukset aluksi pääasiassa säilyvät entisellään, mutta tuotteiden hinnat nousevat. Näitä hyötymiä ryhmiä vastassa on toiselta puolen sangen laajoja ryhmiä, jotka joutuvat rahan arvon alenemisesta kärsimään. Suurimman ryhmän näistä muodostavat säästäjät,

siis ne puolitoista miljoonaa tallettajaa, jotka ovat keränneet suurempia tai pienempiä säästöjä. Kaikki vakuutuksen omistajat menettävät osan vakuutuksen arvosta. Palkannauttijat niinikään joutuvat inflatiosta suuresti kärsimään. Inflatio nipistää overlalla tavalla suuren osan heidän tuloistaan. Tavarain hinnat nousevat sen jälkeen, kun entiset varastot ovat lopussa. Mutta kokemus osoittaa, että palkat eivät koskaan jaksa nousta samassa tahdissa, vaan seuraavat varsin hitaasti jälessä, jos ylimalkaan ollenkaan seuraavat.

Mitä tuotantoon ja elinkeinoelämään yleensä tulee, voinee edellyttää sen saavan jonkin verran kiihoketta siitä hintojen noususta, joka on odotettavissa. Tämä kiihoitin kestää kuitenkin vain niin kauan kuin rahan arvon alenemista jatkuu. Niin pian kuin se pyhähtyy ja rahan arvo jälleen on vakiutunut, lakkaa tämä kiihoitin vaikuttamasta ja silloin ollaan pääasiassa entisessä asemassa.

Nyt on ensimmäisenä huolena valvoa, ettei kultakannasta luopuminen tule aiheuttamaan keinottelua. Liikkeiltä on vaadittava, että ne säilyttävät myytävien tavaroiden hinnat entisellään ainakin niin kauan kuin entiset halvemmilla hinnoilla ostetut tavarat, siis varastot, riittävät. Jos jotkut liikkeet koettavat hankkia itselleen epäoikeutettua ansiota koroittamalla hintoja aikaisemmin on ostavan yleisön asetettava tämäntapaiset keinottelijat häpeäpaaluun.

Mitä tallettajiin tulee, on heitä mitä hartaimmin kehoitettava säilyttämään rauhallisuutensa ja kylmäverisyytensä. Tallettajilla ei ole mitään aihetta tulla levottomiksi. Sen, minkä he menettävät, ovat he jo menettäneet rahan arvon jonkin verran alentueessa. Suurempaan rahan arvon huonontumiseen ei missään tapauksessa ole oloja päästettävä. Jos tallettajain keskuudessa kuitenkin tarpeettomasti syntyy levottomuutta ja paniikkia, ei kukaan enää voi taata olojen pysymistä säännöllisellä tolalla. Nyt tarvitaan

siis entistäkin enemmän luottamusta kaikilla tahoilla.

Sama kirjoitus julkaistu myös Sosialistin pääkirjoituksena 13.10.31. Samoin ARBETARBLADETISSA 14.10.31.